

A Family of Man

Beeldend kunstenaar Othilia Verdurmen: van multimediale installaties tot monumentale beeldhouwwerken

Othilia Verdurmen (1962) is in 1987 begonnen in de wereld van het theater en de decorbouw en dat is duidelijk zichtbaar in de theatrale installaties uit het begin van haar carrière. Na *Nachtwereld* en *Kruip uit je huid* maakte zij bijvoorbeeld in 2005 voor het Natuurmuseum in Leeuwarden de sprookjesachtige installatie *Li-Ming*, bedoeld voor kinderen vanaf 4 jaar. Een spannend avontuur waarbij de kinderen door de muil van een liefvallige draak naar binnen kruipen om daar op zoek te gaan naar haar gouden eieren. In 2011 maakte zij furore met de multimediale installatie *De Vuurvogel* die onder meer in het Groninger Museum en in het Rijksmuseum Twenthe werd geëxposeerd. Een zaal-vullende, verleidelijke versie van de Feniks die uit zijn as herrijst, met een bijzondere voorgeschiedenis. Bij een atelierbrand ging het eerste concept (en daarmee drie jaar werk!) verloren. De door het vuur vernielde vogel kreeg echter een belangrijke rol in haar tweede ontwerp: vanuit de gestorven, liggende vuurvogel herrees een staand, kleurrijker exemplaar als overwinning van het leven. In een hypnotiserende sequentie van uitlichten, gloeien en stralen, ondersteund door een continue stroom van allerlei geheimzinnige klanken en geuren, werd je als bezoeker omhuld door het mysterie van de wederopstanding.

Ook in het daarop volgende, nog ambitieuzere werk *Penelope en Odysseus* (2016) trok ze al haar theatrale registers open. Ook dit meervoudige verhaal over verlies en verlangen biedt een totaalervaring, waarin het haar kenmerkende barokke idioom lijkt te overheersen. Toch markeert dit eveneens prachtig verbeelde epos een ommekeer in haar maken en denken. In en met het beeld van de tragische held *Odysseus* ontdekt ze het verhaal van het menselijk lichaam zelf. Haar dynamische held, maakt ondanks zijn krachtige fysiek, een verscheurde indruk. Dit beeld ‘verhaalt’ over zijn uitgebeende kern: hard, maar ook kwetsbaar; uitgehold, maar vol leven.

Dit beeld vormt het uitgangspunt voor een radicaal andere manier van vormgeven. Waar ze eerder archetypische verhalen verbeeldde, gaat ze nu op zoek naar archetypische beelden. Monumentale sculpturen waarin ze het raadsel van het bestaan, van leven en dood, probeert samen te ballen. Voor *Odysseus* experimenteerde ze met een soort gewapend papier maché, een procedé dat ze met vallen en opstaan heeft doorontwikkeld. Ze werkt nu met een door pigmenten verzadigde materie, die lang kneedbaar blijft. Juist het tactiele element van het ‘door je handen laten gaan’ is wezenlijk voor haar doorleefde manier van creëren. Technisch is het uitdagend: na een wapening van staal (een gelast skelet), omhult ze de uitgangspose met houtwol tot het gewenste volume is bereikt. Die basisvorm wordt dan bedekt met plastic, waarna ze het beeld modelleert met haar zelf gemaakte ‘oermassa’.

Pas als het beeld volledig uitgehard is (een proces van maanden) kan ze de binnenkant leeghalen, waarna de sculptuur ‘op eigen benen’ kan staan. Zelf zegt ze hierover: “Bij *De Vuurvogel* was het thema vergankelijkheid. Dit resoneert verder in de beelden. De lege ruimte in de beelden is een afdruk van het lichaam dat ik eruit gehaald heb en roept daarmee vragen op naar het innerlijk landschap en vergankelijkheid.”

Haar eerste beeld na *Odysseus* was *Geb*, een figuur uit de Egyptische mythologie die samen met zijn vrouw, de godin *Noet*, het scheppingsverhaal belichaamt. Zij stelt het hemelgewelf voor en vormt op oude afbeeldingen met haar lichaam een boog die de aarde, in de gedaante van haar echtgenoot *Geb*, beschermt. In dit verhaal is de aarde niet vrouwelijk, zoals in talloze andere culturen, maar juist mannelijk. Door *Geb* te maken identificeert Othilia zich in wezen met *Noet*, de beschermster van de schepping. Een vergelijkbare spanning tussen het vrouwelijke en het mannelijke, voel je ook in de beelden die hierna ontstonden. In haar eigen woorden: “Elk beeld heeft een eigen universum en schonk mij een enorm avontuur. Ik wilde lichamelijke onderzoeken die tegelijkertijd mannelijk, vrouwelijk en dierlijk is op een abstracte manier”.

Haar beeldend onderzoek naar de kern van wat ons mens maakt, heeft zijn weerslag gevonden in een viertal nieuwe, menshoge beelden. In de *Zwarte Danser* zocht ze naar een balans tussen gratie en robuustheid, maar ook naar de zeggingskracht van de kleur zwart. De *Blauwe Jongeling* is geïnspireerd door het element water, maar verbeeldt ook de vloeibaarheid en vluchtigheid van het leven zelf. De binnenruimte van dit beeld laat zich lezen als een spelonkenstelsel:

intrigerend mooi, maar raadselachtig als ons innerlijk leven. De *Koperen Man* is het enige beeld dat je aankijkt. Hij heeft de voeten van een dier, maar waar zijn ene arm op een klauw lijkt, maakt hij met zijn andere een beschermend en troostend gebaar.

De archetypische - en dus universele - kwaliteit van deze beelden schuilt vooral in de tegenstellingen die ze belichamen. Hard versus zacht; geabstraheerd, maar toch realistisch; open, maar ook gesloten. Letterlijk veelzijdig en complex in hun structuur. Ze zijn de personificatie van de kracht én van de kwetsbaarheid van ons bestaan. Othilia Verdurmen omhult ons niet langer met zinnenstrelende, uitbundig vormgegeven verhalen. Haar recente beelden nodigen ons uit om zelf tot het wezen der dingen door te dringen.